

06/06/2016

יום שני כט' אייר תשע"ו

När jag började studera till rabbin 2003 och flyttade från Stockholm till New York och sedan till Israel kunde jag inte ens i mina vildaste drömmar föreställa mig att en dag står här i Judiska Församlingens Stora Synagoga för att bli installerad som dess rabbin. När jag flyttade härifrån kändes det fortfarande som väldigt avlägset att en kvinna någonsin skulle få detta ämbete. Mycket har hänt sedan dess:

Stockholms Judiska Församling har kommit en lång väg. Vi kan se tillbaka på en anrik historia sedan Församlingens tillkomst på 1780-talet där förändring hela tiden har varit en naturlig del av utvecklingen. Det är mycket vi kan vara stolta över men det finns också anledning för eftertanke. Vi kan vara stolta att ha byggt en livskraftig församling där det finns ett stort utbud av judiska program att välja ifrån varenda vecka och nästan varje dag under året. Vi har många medlemmar som engagerar sig i Församlingen och driver den framåt med stor entusiasm och hängivelse. Vi kan vara stolta att vi har tre aktiva synagogor i Stockholm som har regelbundna gudstjänster på shabbat, helgdagar och vardagar, samt ett antal minjanim som träffas mera oregelbundet men som tilltalar ett behov bland många av Stockholms judar: medlemmar och icke-medlemmar. Å andra sidan har vi ungefär 4,700 medlemmar i Judiska Församlingen men vet också att det finns ungefär lika många här i Stockholmsområdena som väljer att stå utanför församlingen. Det är ett tecken att vi ännu inte har lyckats att identifiera deras intressen och behov och att göra Församlingen tillräcklig attraktiv.

Gadlu Adonaj iti uneromema Shemo jachdav: Kom med mig för att utföra storverk åt Herren och prisar Gud! – Så sjunger vi varje gång vi tar toran ut ur *heichal*, ur *aron kodesh*, toraskåpet. Så jag vill bjuda in er att vara med och hjälpa till att göra Judiska Församlingen och Stora Synagogan till en ännu bättre plats, en plats där *Tora*, *u'mitsvot u'gmilut chasadim* står i medelpunkt. *Tora* – Judisk utbildning, *mitsvot* – att tjäna Gud och bygga gemenskap, *gemilut chasadim* – goda gärningar.

Tora:

Vi måste förbättra den judiska kunskapen hos vuxna och barn. Det här ser jag som den centrala punkten för mitt rabbinat. En rabbin är, och själva titeln "rav" betyder, "lärare" att lära ut det som våra rabbiner i talmud kallade för "kunskapens hav" – en nästan gränslös korpus av rabbinsk litteratur som har gett oss tora, talmud, midrash, men också judisk filosofi och etik, rättslära som sträcker sig över mer än 2,000 år och med vår heliga tora ännu längre.

Vi måste vara lyhörd på de olika behoven: de som redan engagerad och redan har kunskaper måste få tillfälle att förkovra sig ytterligare och på hög nivå samtidigt som vi stå med öppna armar för att välkomna de som just har börjat sin judiska resa och göra de nyfikna som inte har fått upp ögonen än för denna skattkista.

Tora: *Ets Chayim hi lamachazikim ba!* Tora, kunskapen, är ett livets träd att ta fasta på!

Det är någonting att håller fast vid, ett stöd som ger support och ett sätt att förstå vår allt mera komplexa värld.

Judendomen har under årtusenden kännetecknats av att kunna gå en delikat balansgång mellan tradition och förändring. Där förändringen är rotad i tradition och där tradition förändras.

En stagnerande judendom är dömt till undergång. Den rabbiniska diskursen under århundraden kännetecknades av intellektuell öppenhet och pragmatism, av tolerans och hetsika diskussioner, men framförallt av respekt och ömsesidig aktning, även när man inte höll med. Att läsa talmud är att ta del och bli delaktig i denna tvåtusenåriga tanketradition som än idag ger oss vägledning. Så, **Tse u'Imad! - Kom och studerar!** Kom och deltar i chevrutastudier och studiergrupper som redan finns, eller trumma ihop en grupp på egen hand och tar valfri text. Det underbara med vårt sätt att studerar, chevruta, studiepartner eller små gruppstudier, är just att allas insikter blir till pusselbitar till ännu en facett som vår tradition har att erbjuda. "*shivim panim latora*" – "det finns sjuttio ansikten till toran", dvs – det finns oändliga möjligheter att förstå en text.

Mitsvot u'gmilut chasadim:

Och genom studier så ökar vi deltagandet och engagemang i vår församling och även i våra synagogor. En kehilla, en gemenskap, är när det blir en självklarhet att delar med sig av sitt liv, det som händer, både det positiva och det sorgsna med varandra. Där det blir en självklarhet att komma till Församlingen, komma till synagogan, till lika delar för att deltar i gudstjänsten, och att träffa vänner och bekanta för en liten pratstund, ibland rätt högljud, måste jag säga. Synagoga: *Beit Knesset* – ett hus där människor samlas. Hjälptill att göra Stora Synagogan till en andlig, religiös, kulturell och kunskapsorienterad drivkraft. Vår kehilla, vår synagoga och vår Församling ska vara en plats där *Torans* värderingar sätts om i det praktiska livet. Där omtanke och omsorg till varandra, de svaga och de som lider nöd inte bara är en sak som hanteras av Församlingens tjänstemän eller Samhällets olika myndigheter utan först och främst är någonting vi som kehilla, som gemenskap, engagerar oss i det som vi kallar: *tikkun olam* – att återföra världen till en tidigare perfektion – ett rabbinisk etisk koncept som går ut på att göra världen till en bättre plats.

Talmud Bavli Sota 14b skriver: "*Acharei Adonej Elohejchem telechu...*" – Ni ska vandla efter Gud..." och att detta beyder att efterliknar sättet som Gud betedde sig: att ta hand om andra – precis som Gud tog hand om Abraham när han vilade i skuggan efter sin omskärelse, brit mila. "*Darash Rav Simlai Tora techalta gemilut chasadim v'sofa gemilut chasadim*" – "Rav Simlai förklarade: Toran börjar och slutar med goda gärningar."

Att studera toran ska leda oss till ett liv närmare Gud, närmare gemilut chasadim. Om vi studerar tora och detta gör oss inte vänligare mot varandra, inte mera lyhörd till den andres bekymmer och bevekelsegrunder så är det inte tora vi har lärt oss. Det må vara en intellektuell bedrift, men det är inte tora. **Tora ska leda oss till kärlek, öppenhet och medkänsla – annars så är det inte Tora.**

Vi lever i en tid där det blivit igen socialt acceptabelt att hysa hatiska och fördomsfulla åsikter om judar. Där det under mångfaldens, toleransens och "förståelsens" täckmantel akcepteras att göra judar till måltavlor för attacker eller att skrika glåpord efter judar och där det har gått så långt att judar idag i regel inte vågar visa att de är judar. Ett hot mot den judiska minoriteten i Sverige och i Europa är ett hot mot det fria samhället och dess demokratiska värderingar. Det finns många som har börjat insett faran i det och arbetar aktivt emot spridningen av detta gift men mer och tydligare åtgärder och

ställningstaganden behövs för att rädda vårt demokratiska samhälle över vilket vi med rätta kan vara stolta.

Jag vill se ett Sverige där jag kan gå in på min Hemköp, eller vilken annan affär, och hälsas inte bara av julpynt och påskgodis under vissa tider på året, men även av ”Chag Sameach”, ”Shana Tova” och ”Ramadan Mubarak” på samma självklara sätt.

Jag avslutar genom att tackar för förtroendet som ni har gett mig. Jag vill bjuda in er att gemensam med mig kavla upp ärmarna och gör den här synagogan och den här Församlingen till en plats dit andra församlingar i Norden, i Europa vänder sig för att hämta inspiration hur tolerans, mångfald och tradition går hand i hand och befruktar varandra.

Baruch Ata Adonaj Elohejnu melech ha'olam shehechejanu v'kimanu v'higijanu lazman haze!

”Lovad vare Du vår Gud, världens konung som har hållit mig vid liv och som har låtit mig uppleva denna dag.”

Ute Steyer
Rabbin